

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАКАЗ
24.03.2014 № 259

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
11 квітня 2014 р.
за № 407/25184

Про затвердження Правил проведення Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів - членів Малої академії наук України

Відповідно до частини першої статті 51 [Закону України «Про освіту»](#), [Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності](#), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22 вересня 2011 року № 1099, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17 листопада 2011 року за № 1318/20056, та з метою духовного, творчого, інтелектуального розвитку дітей і молоді, створення умов для формування інтелектуального потенціалу нації

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити [Правила проведення Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів - членів Малої академії наук України](#), що додаються.
2. Департаменту професійно-технічної освіти (Супрун В.В.) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України в установленому законодавством порядку.
3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
4. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Міністр

С.М. Квіт

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
освіти і науки України
24.03.2014 № 259

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
11 квітня 2014 р.
за № 407/25184

ПРАВИЛА
проведення Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів -
членів Малої академії наук України

I. Загальні положення

1. Ці Правила визначають порядок організації та проведення Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів - членів Малої академії наук України (далі - Конкурс).

2. Конкурс є щорічним інтелектуальним змаганням, що проводиться серед учнів (вихованців) 9-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, учнів, слухачів професійно-технічних навчальних закладів, вихованців (учнів, слухачів) позашкільних навчальних закладів, студентів вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації.

3. Конкурс проводиться з метою духовного, творчого, інтелектуального розвитку учнівської молоді, виховання її в дусі патріотизму та демократичних цінностей, прищеплення навичок науково-пошукової роботи, створення умов для формування інтелектуального потенціалу нації.

4. Основним завданням Конкурсу є виявлення та підтримка інтелектуально та творчо обдарованої молоді, залучення її до науково-дослідницької та експериментальної роботи, формування активної громадянської позиції, виховання наполегливості, вміння формувати та відстоювати власну думку.

5. Засновником Конкурсу є Міністерство освіти і науки України.

6. Організатором та координатором Конкурсу є Національний центр «Мала академія наук України» (далі - НЦ «МАНУ»).

НЦ «МАНУ» здійснює організаційно-методичний супровід та забезпечує проведення фінального етапу Конкурсу у відповідних наукових відділеннях разом з Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді та Українським державним центром туризму і краєзнавства учнівської молоді.

Організацію та проведення Конкурсу НЦ «МАНУ» здійснює спільно з Національною академією наук України, галузевими академіями наук, вищими навчальними закладами, науково-дослідницькими установами.

7. Під час проведення усіх етапів Конкурсу обробка персональних даних учасників здійснюється з урахуванням вимог [Закону України «Про захист персональних даних»](#).

II. Учасники Конкурсу

1. Участь у Конкурсі беруть учні (вихованці) 9-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, учні, слухачі професійно-технічних навчальних закладів, вихованці (учні, слухачі) позашкільних навчальних закладів, студенти вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації, які активно займаються науково-дослідницькою діяльністю (далі - учасники).

У Конкурсі можуть брати участь учні (вихованці) 7-8 класів загальноосвітніх навчальних закладів за умови виконання ними випробувань із базових дисциплін за програмами для 9 класу.

2. Учасник Конкурсу може брати участь у декількох наукових секціях за умови подання відповідної кількості науково-дослідницьких робіт за напрямками цих секцій.

У разі неспівпадання базових дисциплін у наукових відділеннях і наукових секціях, у яких учасник бере участь, він за рішенням журі повинен написати декілька контрольних робіт.

3. Кількість учасників, які можуть брати участь у I етапі Конкурсу від одного навчального закладу, не обмежується.

У II етапі Конкурсу беруть участь учасники, які посіли перші місця за підсумками I етапу Конкурсу у відповідних наукових секціях.

У III етапі Конкурсу в кожному науковому відділенні беруть участь команди Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя.

4. У разі заміни з поважних причин деяких учасників II та (або) III етапів керівник команди після прибуття до місця проведення відповідного етапу Конкурсу подає до оргкомітету нову заявку із зазначенням причини такої заміни.

5. Кількість членів команди має відповідати кількості наукових секцій. У кожній науковій секції може брати участь лише один представник команди.

6. До місця проведення кожного етапу Конкурсу учасники прибувають організовано в супроводі керівника команди, який призначається наказом відповідного органу управління освітою з числа керівників гуртків, секцій, педагогічних працівників навчальних закладів.

Керівник команди відповідає за збереження життя та здоров'я членів команди.

7. Учасники Конкурсу зобов'язані дотримуватись вимог цих Правил, порядку проведення відповідного етапу Конкурсу, правил техніки безпеки.

8. У разі порушення учасником цих Правил організаційний комітет відповідного етапу Конкурсу має право дискваліфікувати такого учасника.

Учасник, щодо якого порушено питання про дискваліфікацію, має право надати свої пояснення в письмовій формі. Рішення про дискваліфікацію учасника приймається на засіданні організаційного комітету відповідного етапу Конкурсу, про що складається протокол. Рішення щодо дискваліфікації вважається прийнятим, якщо за нього

проголосувала більшість членів засідання організаційного комітету. Витяг з протоколу засідання організаційного комітету надається учаснику, щодо якого порушено питання про дискваліфікацію.

Повернення додому такого учасника забезпечує керівник команди.

III. Організаційний комітет Конкурсу

1. Для організації та проведення кожного етапу Конкурсу створюються організаційні комітети.

Організаційний комітет кожного етапу Конкурсу формується з числа керівників навчальних закладів, працівників органів управління освітою, територіальних відділень Малої академії наук України, педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників наукових і методичних установ та організацій, представників засобів масової інформації, громадських і благодійних організацій, органів місцевого самоврядування та державних органів (за згодою).

2. Організаційні комітети I етапу Конкурсу формуються місцевими органами управління освітою за поданням територіальних відділень Малої академії наук України (за наявності таких).

3. Персональні склади організаційних комітетів I етапу Конкурсу затверджуються наказами місцевих органів управління освітою.

4. Організаційні Комітети II етапу Конкурсу створюються органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері освіти, органами управління освітою в областях, містах Києві та Севастополі за поданням територіальних відділень Малої академії наук України (за наявності таких).

Персональні склади організаційних комітетів II етапу Конкурсу затверджуються наказами органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері освіти, органів управління освітою в областях, містах Києві та Севастополі.

5. Організаційний комітет III етапу Конкурсу формується МОН України за поданням НЦ «МАНУ».

Персональний склад організаційного комітету III етапу Конкурсу затверджується наказом МОН України.

6. До складу кожного організаційного комітету входять: голова, члени організаційного комітету та секретар.

До складу оргкомітету III етапу Конкурсу входить представник МОН України, який координує роботу оргкомітету та журі III етапу Конкурсу.

7. Очолює організаційний комітет голова, який визначає та розподіляє повноваження членів організаційного комітету, керує роботою з організації й проведення відповідного етапу Конкурсу.

8. Члени організаційного комітету здійснюють організаційну роботу щодо проведення відповідного етапу Конкурсу та забезпечують порядок його проведення.

9. Секретар організаційного комітету:

оформляє документацію щодо проведення та підбиття підсумків відповідного етапу Конкурсу;

сприяє висвітленню результатів відповідного етапу Конкурсу в засобах масової інформації;

відповідає за зберігання документів та матеріалів щодо проведення відповідного етапу Конкурсу.

IV. Журі Конкурсу

1. Журі Конкурсу створюється з метою забезпечення об'єктивності оцінювання науково-дослідницьких робіт, їх захисту учасниками та визначення переможців відповідного етапу Конкурсу.

Журі кожного етапу Конкурсу формується з числа працівників органів управління освітою, територіальних відділень Малої академії наук України, педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників навчальних закладів, наукових і методичних установ та організацій, представників органів державної влади (за згодою) тощо. До складу журі III етапу Конкурсу включаються також наукові працівники Національної академії наук України та Національної академії педагогічних наук України (за згодою).

2. До складу журі усіх етапів Конкурсу не можуть входити близькі особи та наукові керівники учасників Конкурсу.

3. Журі створюється для кожної наукової секції, в якій проводиться відповідний етап Конкурсу.

Кількість членів журі не повинна перевищувати третину від кількості учасників у науковій секції, але становити не менше трьох осіб.

4. Журі I етапу Конкурсу створюються місцевими органами управління освітою за поданням територіальних відділень Малої академії наук України (за наявності таких).

Персональні склади журі I етапу Конкурсу затверджуються наказами місцевих органів управління освітою.

5. Журі II етапу Конкурсу створюються органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері освіти, органами управління освітою в областях, містах Києві та Севастополі за поданням територіальних відділень Малої академії наук України (за наявності таких).

Персональні склади журі II етапу Конкурсу затверджуються наказами органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері освіти, органів управління освітою в областях, містах Києві та Севастополі.

6. Журі III етапу Конкурсу формується МОН України за поданням НЦ «МАНУ».

Персональний склад журі III етапу Конкурсу затверджується наказом МОН України та оприлюднюється у день відкриття III етапу Конкурсу.

7. До складу журі кожного етапу Конкурсу входять голова, члени журі та секретар.

8. Журі очолює голова, який організовує роботу членів журі, проводить засідання журі, забезпечує об'єктивність розгляду апеляцій, бере участь у визначенні переможців відповідного етапу Конкурсу в науковій секції, підписує оціночні протоколи.

9. Члени журі:

забезпечують об'єктивність оцінювання науково-дослідницьких робіт, їх захисту учасниками;

заповнюють оціночні протоколи відповідного етапу Конкурсу в науковій секції;

визначають переможців відповідного етапу Конкурсу в науковій секції.

10. Секретар журі забезпечує зберігання, систематизацію, оформлення документів і матеріалів відповідного етапу Конкурсу.

Секретар журі не бере участі в оцінюванні науково-дослідницьких робіт, їх захисту учасниками та визначенні переможців Конкурсу.

V. Предметні комісії

1. Предметні комісії створюються з метою складання завдань контрольних робіт із базових дисциплін та перевірки виконання учасниками цих робіт.

Предметні комісії створюються, як правило, для складання завдань контрольних робіт з кожної базової дисципліни. У разі потреби предметні комісії можуть створюватися для окремих наукових секцій.

2. Предметні комісії формуються з числа педагогічних працівників навчальних закладів.

До складу предметних комісій не можуть входити близькі особи та наукові керівники учасників.

3. Предметні комісії I етапу Конкурсу формуються місцевими органами управління освітою за поданням територіальних відділень Малої академії наук України (за наявності таких).

Кількісні та персональні склади предметних комісій I етапу Конкурсу затверджуються наказами відповідних місцевих органів управління освітою.

4. Предметні комісії II етапу Конкурсу формуються органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері освіти, органами управління освітою в областях, містах Києві та Севастополі за поданням територіальних відділень Малої академії наук України (за наявності таких).

Кількісні та персональні склади предметних комісій II етапу Конкурсу затверджуються наказами органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері освіти, органів управління освітою в областях, містах Києві та Севастополі.

5. Предметні комісії III етапу Конкурсу формуються МОН України за поданням НЦ «МАНУ».

Персональний склад предметних комісій III етапу Конкурсу затверджується наказом МОН України та оприлюднюється в день відкриття III етапу Конкурсу.

6. Предметні комісії мають статус та повноваження журі, на них поширюється дія пунктів 7-10 розділу IV цих Правил.

VI. Строки, місце та умови проведення Конкурсу

1. Конкурс проводиться у три етапи:

I етап - районний (міський);

II етап - республіканський (в Автономній Республіці Крим), обласний, міський (у містах Києві та Севастополі);

III етап - Всеукраїнський (фінальний).

2. У загальноосвітніх, позашкільних і професійно-технічних навчальних закладах може проводитися відбірковий тур I етапу Конкурсу у формі конференцій наукових товариств учнів, якщо такі товариства у цих закладах діють.

Порядок організації та проведення конференції наукового товариства учнів визначається наказом керівника навчального закладу або керівним органом наукового товариства.

Підсумки конференції наукового товариства учнів затверджуються наказом керівника навчального закладу. На підставі цього наказу визначається список учнів, які братимуть участь у I етапі Конкурсу.

3. Організацію та керівництво I етапом Конкурсу здійснюють місцеві органи управління освітою.

Організацію та керівництво II етапом Конкурсу здійснюють орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері освіти, місцеві органи управління освітою в областях, містах Києві та Севастополі.

Координацію I та II етапів Конкурсу забезпечують територіальні відділення Малої академії наук України (за їх наявності).

4. Строки, місце проведення, визначення результатів I етапу Конкурсу, а також інші умови, передбачені цими Правилами, та строки подання робіт визначаються наказами місцевих органів управління освітою.

Строки, місце проведення II етапу Конкурсу, а також інші умови, передбачені цими Правилами, у тому числі строки подання робіт, визначаються наказами органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері освіти, місцевих органів управління освітою в областях, містах Києві та Севастополі.

5. Переліки наукових відділень, наукових секцій, в яких проводяться I і II етапи Конкурсу, та базових дисциплін затверджуються окремими наказами відповідних органів управління освітою з урахуванням поданих заявок.

III етап Конкурсу проводиться в таких наукових відділеннях:

літературознавства, фольклористики та мистецтвознавства;

мовознавства;

філософії та суспільствознавства;

історії;

наук про Землю;

технічних наук;

комп'ютерних наук;

математики;

фізики та астрономії;

економіки;

хімії та біології;

екології та аграрних наук.

6. До переліку наукових відділень, в яких проводиться III етап Конкурсу, МОН України може вносити зміни за поданням НЦ «МАНУ» не частіше одного разу на два роки. Зміни до переліку наукових відділень, за якими проводиться Конкурс, затверджуються наказом МОН України.

Перелік наукових секцій, у яких проводиться III етап Конкурсу, та базових дисциплін визначається щороку МОН України за поданням НЦ «МАНУ» та затверджується наказом МОН України.

7. Для участі у I етапі Конкурсу керівники навчальних закладів, у яких навчаються учасники, у встановлені відповідними наказами строки подають до організаційних комітетів I етапу такі документи:

заявки на участь у I етапі Конкурсу за формою згідно з [додатком 1](#);

науково-дослідницькі роботи учасників.

8. Підсумки проведення I етапу Конкурсу затверджуються наказами місцевих органів управління освітою на підставі протоколів журі та оприлюднюються на офіційних веб-сайтах цих органів управління освітою не пізніше ніж через 10 календарних днів після закінчення I етапу.

За результатами I етапу Конкурсу формуються команди для участі в II етапі.

9. Для участі у II етапі Конкурсу організатором I етапу у встановлені відповідними наказами строки учасниками подаються до організаційного комітету II етапу такі документи:

наказ про підсумки проведення I етапу Конкурсу;

заявки на участь у II етапі Конкурсу (додаток 1);

інформація про результативність участі вихованців територіального відділення Малої академії наук України в I етапі Конкурсу ([додаток 2](#));

науково-дослідницькі роботи учасників.

10. Підсумки проведення II етапу Конкурсу затверджуються наказами органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері освіти, місцевих органів управління освітою в областях, містах Києві та Севастополі на підставі протоколів журі та оприлюднюються на офіційних веб-сайтах цих органів управління освітою не пізніше ніж через 10 календарних днів після закінчення II етапу.

За результатами II етапу Конкурсу формуються команди для участі у III етапі.

11. Строки та місце проведення III етапу Конкурсу, а також перелік необхідної документації та строки її подання визначаються наказом МОН України.

12. Безпосередню організацію та проведення III етапу Конкурсу забезпечує НЦ «МАНУ».

13. Для участі учасників у III етапі Конкурсу організатором II етапу у встановлені наказом МОН України строки подаються до організаційного комітету III етапу такі документи:

копія підсумкового наказу органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері освіти, місцевого органу управління освітою в області, містах Києві або Севастополі про результати проведення II етапу Конкурсу;

заявки на участь у III етапі Конкурсу ([додаток 1](#));

інформація про результативність участі вихованців територіального відділення Малої академії наук України в II етапі Конкурсу ([додаток 2](#));

науково-дослідницькі роботи на паперових і електронних носіях;

тези науково-дослідницьких робіт усіх учасників III етапу від територіального відділення Малої академії наук України на одному електронному носії;

паспорти експонатів (розробок) - за їх наявності ([додаток 3](#));

анкети учасників III етапу Конкурсу ([додаток 4](#));

по дві фотографії кожного учасника розміром 3,5 x 4,5 см.

14. Усі науково-дослідницькі роботи повинні бути оформлені згідно з Вимогами щодо написання, оформлення та представлення учнівських науково-дослідницьких робіт ([додатки 5, 6](#)).

15. Результати III етапу Конкурсу затверджуються наказом МОН України та оприлюднюються на офіційних веб-сайтах МОН України, НЦ «МАНУ», Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді та Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді не пізніше ніж через 20 календарних днів після його закінчення.

16. Втручання батьків та інших осіб у процедуру проведення Конкурсу, розгляду апеляційних заяв учасників, у роботу організаційного комітету та журі забороняються.

17. Фото-, кіно-, телезйомки під час проведення Конкурсу здійснюються з дотриманням вимог чинного законодавства.

VII. Програма Конкурсу

1. Конкурс проводиться за такими розділами:

заочне оцінювання науково-дослідницьких робіт;

оцінювання навчальних досягнень із базових дисциплін;

захист науково-дослідницьких робіт.

2. Заочне оцінювання науково-дослідницьких робіт здійснюється членами журі на предмет дотримання учасниками Вимог щодо написання, оформлення та представлення учнівських науково-дослідницьких робіт.

Заочне оцінювання науково-дослідницьких робіт передбачається програмами проведення I, II та III етапів Конкурсу. Форма заочного оцінювання науково-дослідницьких робіт під час проведення I і II етапів Конкурсу визначається відповідними організаційними комітетами.

Член журі, який здійснює оцінювання науково-дослідницької роботи учасника, заповнює оціночний лист. Оціночний лист підписується членом журі, який проводив заочне оцінювання, та головою журі секції.

Результати заочного оцінювання науково-дослідницьких робіт учасників вносяться до протоколу, який підписується усіма членами журі, та оголошуються учасникам напередодні захисту науково-дослідницьких робіт.

Автор кожної науково-дослідницької роботи отримує аргументовану рецензію з висновками та рекомендаціями журі.

3. Оцінювання навчальних досягнень із базових дисциплін передбачається програмами проведення I, II та III етапів Конкурсу та здійснюється у формі контрольної роботи.

Оцінювання навчальних досягнень учасників із базових дисциплін передбачає виконання завдань за трьома рівнями складності.

У наукових відділеннях математики, фізики та астрономії, економіки, технічних, комп'ютерних наук, хімії та біології, наук про Землю, екології та аграрних наук учасники виконують 7 завдань:

I рівень - 3 завдання;

II рівень - 2 завдання;

III рівень - 2 завдання.

У наукових відділеннях історії, філософії та суспільствознавства, літературознавства, фольклористики та мистецтвознавства, мовознавства учасники виконують 9 завдань:

I рівень - 4 завдання;

II рівень - 3 завдання;

III рівень - 2 завдання.

Форма завдань визначається членами предметної комісії.

На виконання завдань із базових дисциплін учасникам відводиться три астрономічних години.

4. Захист науково-дослідницьких робіт здійснюється відповідно до програм проведення I, II, III етапів Конкурсу.

Захист науково-дослідницьких робіт проходить у кожній науковій секції окремо.

Під час захисту проводяться дебати (обговорення проблемних аспектів робіт) у групах за певною тематикою досліджень.

Порядок захисту, дебатів і склад груп визначаються журі за підсумками заочного оцінювання науково-дослідницьких робіт.

Для захисту роботи учаснику надається до 10 хвилин, для відповіді на запитання - до 3 хвилин.

Після виступу всіх учасників у науковій секції журі проводить оцінювання їхніх виступів. Під час оцінювання виступів учасників забороняється присутність осіб, які не є членами журі.

Результати оцінювання захисту науково-дослідницьких робіт фіксуються у протоколі оцінювання захисту науково-дослідницьких робіт, який підписується усіма членами журі.

Результати оцінювання захисту науково-дослідницьких робіт оголошуються учасникам під час оприлюднення підсумкового протоколу відповідного етапу Конкурсу в науковій секції.

5. На підставі протоколів заочного оцінювання науково-дослідницьких робіт, оцінювання навчальних досягнень учасників із базових дисциплін та захисту науково-дослідницьких робіт організаційним комітетом складається підсумковий протокол проведення відповідного етапу Конкурсу в кожній секції, який є підставою для встановлення результатів відповідного етапу Конкурсу.

VIII. Умови визначення результатів III етапу Конкурсу

1. Визначення результатів III етапу Конкурсу здійснюється за допомогою факторно-критеріальної моделі визначення результатів Конкурсу, розробленої на основі кваліметричного підходу (оцінювання якісних показників за допомогою кількісних балів).

Зазначена модель оперує такими поняттями:

фактори - основні напрями діяльності; відповідають розділам Конкурсу: «Заочне оцінювання науково-дослідницьких робіт», «Оцінювання навчальних досягнень із базової дисципліни» та «Захист науково-дослідницьких робіт» (вагомості факторів наведені у таблиці 1);

вагомість фактора - його частка в загальному показнику;

критерії - складові фактора, сукупність яких характеризує фактор у цілому;

вагомість критерію - показує його пріоритет у складі фактора;

експертний бал - ступінь виконання вимог певного критерію.

Таблиця 1

Вагомості факторів моделі визначення результатів Конкурсу:

№ з/п	Фактор	Наукове відділення			
		математики, фізики та астрономії, економіки, технічних, комп'ютерних наук, хімії та біології, наук про Землю, екології та аграрних наук		історії, філософії та суспільствознавства, літературознавства, фольклористики та мистецтвознавства, мовознавства	
		вагомість фактора	максимальна сума балів	вагомість фактора	максимальна сума балів
1	Оцінювання навчальних досягнень із базових дисциплін	-	33	-	30
2	Заочне оцінювання науково-дослідницьких робіт	2,0	20	2,5	25
3	Захист науково-дослідницьких робіт	4,7	47	4,5	45
Усього		-	100	-	100

2. Експертний бал виставляється членами журі під час заочного оцінювання науково-дослідницьких робіт та їх захисту відповідно до такої шкали:

«критерій відпрацьовано бездоганно» - 10 балів;

«критерій в цілому відповідає вимогам» - 9 балів;

«критерій відповідає вимогам із незначним зауваженням» - 8 балів;

«критерій відповідає вимогам із зауваженнями» - 7 балів;

«критерій відповідає вимогам наполовину» - 5 балів;

«критерій мало відповідає вимогам» - 3 бали;

«критерій не відповідає жодним вимогам» - 0 балів.

3. Значення фактора «Оцінювання навчальних досягнень із базових дисциплін» визначається за сумою балів, набраних учасником за виконання завдань.

У наукових відділеннях математики, фізики та астрономії, економіки, технічних, комп'ютерних наук, хімії та біології, наук про Землю, екології та аграрних наук за виконані завдання виставляються такі бали:

I рівень - 3 завдання по 3 бали за кожне (загалом 9 балів);

II рівень - 2 завдання по 5 балів за кожне (загалом 10 балів);

III рівень - 2 завдання по 7 балів за кожне (загалом 14 балів).

Максимальна сума балів, яку може набрати учасник за виконання завдань з базової дисципліни у цих наукових відділеннях, - 33 бали.

У наукових відділеннях історії, філософії та суспільствознавства, літературознавства, фольклористики та мистецтвознавства, мовознавства за виконані завдання виставляються такі бали:

I рівень - 4 завдання по 2 бали за кожне (загалом 8 балів);

II рівень - 3 завдання по 4 бали за кожне (загалом 12 балів);

III рівень - 2 завдання по 5 балів за кожне (загалом 10 балів).

Максимальна сума балів, яку може набрати учасник за виконання завдань з базової дисципліни у цих наукових відділеннях, - 30 балів.

4. Значення факторів «Заочне оцінювання науково-дослідницьких робіт» та «Захист науково-дослідницьких робіт» визначаються шляхом множення суми значень критеріїв на вагомість фактора.

5. Для визначення значення фактора «Заочне оцінювання науково-дослідницьких робіт» необхідно:

визначити значення першого критерію, помноживши бал, виставлений членами журі за цей критерій, на його вагомість;

визначити значення решти критеріїв таким самим чином;

знайти суму значень критеріїв;

визначити значення фактора, помноживши суму значень критеріїв на вагомість цього фактора.

Вагомості критеріїв фактора «Заочне оцінювання науково-дослідницької роботи» наведені у таблицях 2-5.

Таблиця 2

**Вагомості критеріїв
фактора «Заочне оцінювання науково-дослідницьких робіт»
для наукових відділень математики, фізики і астрономії, економіки, технічних,
комп'ютерних наук, хімії та біології, наук про Землю, екології та аграрних наук
(крім наукової секції науково-технічної творчості та винахідництва)**

№ з/п	Критерій	Вагомість критерію
1	Актуальність теми дослідження	0,1
2	Наявність елементів наукової новизни	0,25
3	Обґрунтованість отриманих результатів	0,25
4	Повнота огляду відомих результатів, близьких до теми роботи	0,15
5	Відповідність вимогам щодо оформлення наукових робіт	0,25

Таблиця 3

**Вагомості критеріїв
фактора «Заочне оцінювання науково-дослідницьких робіт»
для наукової секції науково-технічної творчості та винахідництва**

№ з/п	Критерій	Вагомість критерію
1	Актуальність, практичне, прикладне значення роботи	0,25
2	Наявність елементів науково-технічної новизни, евристичність роботи	0,2
3	Системність і повнота у розкритті теми; аргументованість висновків, їх відповідність отриманим результатам	0,2
4	Дослідницький характер роботи; доцільність та коректність використаних методів дослідження	0,2

5	Функціональна спроможність винаходу, наявність патенту	0,05
6	Відповідність вимогам щодо оформлення наукових робіт	0,1

Таблиця 4

**Вагомості критеріїв
фактора «Заочне оцінювання науково-дослідницьких робіт»
для наукових відділень історії, філософії та суспільствознавства, мовознавства,
літературознавства, фольклористики та мистецтвознавства (крім наукової секції
літературної творчості)**

№ з/п	Критерій	Вагомість критерію
1	Аргументованість вибору теми дослідження, чіткість постановки проблеми, мети та завдань дослідження	0,1
2	Вміння чітко і зрозуміло викладати свої думки, критично осмислювати використані джерела	0,2
3	Самостійність, оригінальність і доказовість суджень, наявність елементів наукової новизни	0,3
4	Повнота у розкритті теми, глибина аналізу літературних даних	0,2
5	Обґрунтованість поданих висновків, їх відповідність поставленим завданням та меті дослідження	0,1
6	Відповідність вимогам щодо оформлення наукових робіт	0,1

Таблиця 5

**Вагомості критеріїв
фактора «Заочне оцінювання науково-дослідницьких робіт» для наукової секції
літературної творчості**

№ з/п	Критерій	Вагомість критерію
1	Повнота розкриття теми та художніх образів	0,4
2	Оригінальність образно-художнього мислення	0,3
3	Власна творча неповторність	0,2
4	Грамотність викладу, культура оформлення	0,1

6. Визначення значення фактора «Оцінювання навчальних досягнень учасників із базових дисциплін» здійснюється шляхом знаходження суми балів, виставлених членами предметної комісії за виконання завдань.

У відділеннях математики, фізики та астрономії, економіки, технічних, комп'ютерних наук, хімії та біології, наук про Землю, екології та аграрних наук учасники виконують 7 завдань.

I рівень - 3 завдання по 3 бали за кожне (загалом 9 балів);

II рівень - 2 завдання по 5 балів за кожне (загалом 10 балів);

III рівень - 2 завдання по 7 балів за кожне (загалом 14 балів).

Максимальна сума балів, яку може набрати учасник за виконання завдань з базової дисципліни, - 33 бали.

У відділеннях історії, філософії та суспільствознавства, літературознавства, фольклористики та мистецтвознавства, мовознавства учасники виконують 9 завдань:

I рівень - 4 завдання по 2 бали за кожне (загалом 8 балів);

II рівень - 3 завдання по 4 бали за кожне (загалом 12 балів);

III рівень - 2 завдання по 5 балів за кожне (загалом 10 балів).

Максимальна сума балів, яку може набрати учасник за виконання завдань з базової дисципліни, - 30 балів.

7. Визначення значення фактора «Захист науково-дослідницьких робіт» здійснюється за тим самим алгоритмом, що й фактора «Заочне оцінювання науково-дослідницьких робіт», описаним у пунктах 4 та 5 цього розділу.

Таблиця 6

**Вагомості критеріїв
фактора «Захисту науково-дослідницької роботи» для наукових відділень
математики, фізики і астрономії, економіки, технічних, комп'ютерних наук, хімії та
біології, наук про Землю, екології та аграрних наук**

№ з/п	Критерій	Вагомість критерію
1	Аргументованість вибору теми і методів дослідження	0,1
2	Ступінь самостійності і особистий внесок автора в роботу	0,3
3	Чіткість, логічність, послідовність, грамотність викладення матеріалу	0,2
4	Кваліфіковане ведення дискусії (вичерпність відповідей і змістовність заданих запитань)	0,2
5	Культура мовлення, вільне володіння матеріалом	0,2

**Вагомості критеріїв
фактора «Захист науково-дослідницьких робіт» для наукових відділень історії,
філософії та суспільствознавства, літературознавства, фольклористики та
мистецтвознавства, мовознавства**

№ з/п	Критерій	Вагомість критерію
1	Аргументованість вибору теми дослідження	0,1
2	Критичний аналіз досліджуваної проблеми з виявленням особистого внеску учасника конкурсу в розв'язання порушеної проблеми	0,3
3	Чіткість, логічність, послідовність, грамотність викладення матеріалу	0,2
4	Кваліфіковане ведення дискусії (вичерпність відповідей і змістовність заданих запитань)	0,2
5	Культура мовлення, вільне володіння матеріалом	0,1
6	Наявність і доцільність додаткового матеріалу, що унаочнює основні результати дослідження (мультимедійна презентація, схеми, таблиці, малюнки, роздатковий матеріал тощо)	0,1

8. Результати захисту науково-дослідницьких робіт оголошуються після виступу всіх учасників відповідної наукової секції та підсумкової наради членів журі.

9. Для визначення загальної суми балів, отриманих учасниками в усіх розділах програми Конкурсу, необхідно додати значення всіх трьох факторів. Максимальна сума балів, яку може набрати учасник за участь у всіх розділах програми Конкурсу, становить 100 балів.

10. Переможці I, II та III етапів Конкурсу визначаються в кожній науковій секції окремо за сумою балів, набраних учасниками в усіх розділах програми Конкурсу.

Переможцями Конкурсу є учасники, які в наукових секціях посіли 1, 2 і 3 місця та відзначені дипломами відповідно I, II і III ступенів.

11. Кількість призових (перших, других, третіх) місць та їх орієнтовний розподіл за результатами I та II етапів Конкурсу визначаються організаційними комітетами.

12. Кількість призових (перших, других, третіх) місць за результатами III етапу Конкурсу становить не більше 50 відсотків від загальної кількості учасників у кожній секції окремо з орієнтовним розподілом їх у співвідношенні 1:2:3.

Перше місце визначається, якщо учасник набрав 85 і більше балів.

Друге місце визначається, якщо учасник набрав 80 і більше балів.

Третє місце визначається, якщо учасник набрав 75 і більше балів.

Переможцем не може бути учасник, який за результатами виконання контрольних завдань набрав менше третини максимальної суми балів.

При рівності сум балів декількох учасників місця визначаються з урахуванням підсумків захисту науково-дослідницьких робіт.

13. Переможці II етапу Конкурсу в секціях «Кримськотатарська мова і література» («Кримськотатарська мова» та «Кримськотатарська література») прирівнюються до переможців III етапу Конкурсу та нагороджуються дипломами відповідних ступенів.

IX. Порядок розгляду спірних питань

1. У разі незгоди учасника з результатами оцінювання навчальних досягнень із базової дисципліни він має право подати апеляційну заяву на ім'я голови журі предметної комісії протягом однієї години після оголошення результатів оцінювання навчальних досягнень із базової дисципліни.

В апеляційній заяві має бути зазначена причина подання апеляції.

Після прийому апеляційної заяви секретар відповідної наукової секції повідомляє учаснику час і місце її розгляду.

Апеляційна заява розглядається головою та членами предметної комісії в присутності учасника та секретаря відповідної наукової секції. Присутність інших осіб на засіданні щодо розгляду апеляційної заяви не допускається.

Засідання веде голова предметної комісії або секретар відповідної секції.

За підсумками засідання предметна комісія може прийняти рішення про зміну результату оцінювання навчальних досягнень із базової дисципліни учасника, або відмовити у задоволенні апеляційної заяви, про що складається відповідний протокол, який підписують усі члени цієї предметної комісії.

У разі відсутності учасника на засіданні предметної комісії апеляційна заява не розглядається, результат оцінювання навчальних досягнень із базової дисципліни цього учасника залишається без змін.

Апеляційні заяви після оприлюднення підсумкового протоколу не приймаються.

2. У разі виникнення питань щодо результатів захисту науково-дослідницьких робіт учасник може звернутися за роз'ясненнями до голови журі відповідної наукової секції не пізніше ніж через 10 хвилин після їх оголошення. У такому разі учаснику головою та членами журі відповідної наукової секції надаються аргументовані роз'яснення та рекомендації.

3. У разі незгоди учасника із загальними результатами Конкурсу він має право подати про це апеляційну заяву в письмовій формі до організаційного комітету відповідного етапу Конкурсу.

Строки подання заяви визначаються організаційним комітетом, про що повідомляється учасникам перед початком відповідного етапу Конкурсу.

З метою вирішення спірних питань щодо загальних результатів Конкурсу організаційним комітетом III етапу створюється експертна комісія.

Експертна комісія формується із представників МОН України, організаційного комітету Конкурсу та голови журі наукового відділення, учасник якого звернувся з відповідною заявою.

Експертна комісія розглядає подані учасниками заяви. За підсумками розгляду експертна комісія може прийняти рішення про зміну загального результату участі заявника у відповідному етапі Конкурсу, про що складається протокол, який підписують усі члени експертної комісії. Копія протоколу засідання експертної комісії надається заявнику для ознайомлення.

4. У разі незгоди учасника з рішенням експертної комісії він може оскаржити його в суді в порядку, передбаченому законодавством.

X. Нагородження переможців Конкурсу

1. Переможці усіх етапів Конкурсу нагороджуються дипломами переможців.

Учасники, які не стали переможцями I, II чи III етапів Конкурсу, нагороджуються дипломами учасників.

2. Дипломи переможців і учасників підписують:

за підсумками I етапу Конкурсу - керівники місцевих органів управління освітою;

за підсумками II етапу Конкурсу - керівники органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері освіти, органів управління освітою в областях, містах Києві та Севастополі;

за підсумками III етапу Конкурсу - Міністр освіти і науки України, Президент Національної академії наук України, Президент НЦ «МАНУ».

3. Результати кожного етапу Конкурсу затверджуються наказом відповідного органу управління освітою.

4. Кращі роботи учасників Конкурсу можуть бути відзначені спеціальними дипломами, відзнаками та призами, а також спеціальними стипендіями установ, закладів, громадських та благодійних організацій тощо.

XI. Фінансування Конкурсу

1. Витрати на організацію та проведення Конкурсу здійснюються за рахунок коштів, не заборонених чинним законодавством України.

2. Харчування учасників Конкурсу проводиться за нормами, передбаченими для вихованців училищ фізичної культури.

3. За науковими, педагогічними та науково-педагогічними працівниками навчальних закладів і установ, які залучаються до проведення Конкурсу, зберігаються норми відшкодування витрат на службові відрядження, встановлені Кабінетом Міністрів України.

4. До роботи зі складання та перевірки контрольних завдань, тестів і до участі в роботі оргкомітету та журі можуть залучатися наукові, педагогічні та науково-педагогічні працівники навчальних закладів та установ на договірних засадах з оплатою праці відповідно до чинного законодавства України.

Додаток 1
до Правил проведення
Всеукраїнського конкурсу-захисту
науково-дослідницьких робіт
учнів - членів Малої академії
наук України
(пункти 7, 9, 13 розділу VI)

ЗАТВЕРДЖЕНО

_____ (посада керівника органу управління освітою)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

«_____» _____ 20____ р.

ЗАЯВКА

на участь у I (II, III) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів - членів Малої академії наук України

Наукова секція: _____

Базова дисципліна: _____

Тема науково-дослідницької роботи: _____

Прізвище: _____

Ім'я: _____

По батькові: _____

Рік народження: _____

Участь в олімпіадах, конкурсах-захистах відповідного рівня (рік, предмет, тема роботи):

Найменування територіального відділення Малої академії наук України:

Найменування базового позашкільного навчального закладу:

Найменування загальноосвітнього (професійно-технічного, вищого) навчального закладу:

Клас (курс): _____

Прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника: _____

Потреба в технічних засобах: _____

Мінімальні вимоги до комп'ютера: _____

Місце проживання: _____

Контактний телефон, електронна пошта: _____

Керівник

(підпис)

(прізвище, ініціали)

М.П.

Додаток 2
до Правил проведення
Всеукраїнського конкурсу-захисту
науково-дослідницьких робіт
учнів - членів Малої академії
наук України
(пункти 9, 13 розділу VI)

ІНФОРМАЦІЯ
про результативність участі вихованців територіального відділення Малої академії наук України в I (II) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів - членів Малої академії наук України

Наукове відділення											
Етап конкурсу-захисту I (II)											
Наукова секція	місце проживання						усього		кількість учасників		
	обласні, республіканські центри		міста, районні центри		села, селища міського типу						
	кількість учасників	кількість переможців	кількість учасників	кількість переможців	кількість учасників	кількість переможців	кількість учасників	кількість переможців	9 клас	10 клас	11 клас
Разом											

Керівник

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

М.П.

Додаток 3
до Правил проведення
Всеукраїнського конкурсу-захисту
науково-дослідницьких робіт
учнів - членів Малої академії
наук України
(пункт 13 розділу VI)

**ПАСПОРТ
експоната (розробки)**

Назва експоната (розробки): _____

Прізвище, ім'я автора (авторів) експоната (розробки): _____

Найменування навчального закладу: _____

Клас (курс): _____

Місце проживання: _____

Контактний телефон: _____

Назва гуртка: _____

Прізвище, ім'я, по батькові керівника гуртка:

Навчальний заклад, на базі якого працює гурток, поштова адреса, контактний телефон:

Примітка: _____

Керівник

(підпис)

(прізвище, ініціали)

М.П.

Прізвище, ім'я, по батькові керівника навчального закладу: _____

Номер телефону приймальні навчального закладу: _____

Клас (курс): _____

Наукове відділення: _____

Наукова секція: _____

Базова дисципліна: _____

Тема науково-дослідницької роботи: _____

Науковий керівник: _____

(прізвище, ім'я, по батькові, вчений ступінь, посада, контактний телефон)

Найменування позашкільного навчального закладу, в якому здобуваєте (здобували) позашкільну освіту: _____

(найменування, місцезнаходження закладу, телефон)

Скільки років займаєтесь у Малій академії наук України? _____

Чи є кандидатом у члени (дійсним членом) Малої академії наук України? _____

Чим зумовлений Ваш вибір напряму наукового дослідження?

Чи були Ви переможцем (учасником) інших конкурсів, олімпіад, змагань ?
(перерахувати) _____

Чи володієте іноземною мовою (якою саме, рівень володіння)?

Чи в змозі Ви презентувати роботу іноземною мовою (якою саме)? _____

Чи маєте паспорт громадянина України для виїзду за кордон (проїзний документ дитини)? _____

Сфера наукових інтересів: _____

В яких вищих навчальних закладах мрієте здобути освіту? _____

Якою професією хотіли б оволодіти? _____

В якій сфері Ви хотіли б реалізувати себе в майбутньому (політика, наука, бізнес, інше)? _____

Які побажання Ви маєте щодо діяльності МАН та процедури проведення конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт? _____

Додаток 5
до Правил проведення
Всеукраїнського конкурсу-захисту
науково-дослідницьких робіт
учнів - членів Малої академії
наук України
(пункт 14 розділу VI)

ВИМОГИ
щодо написання, оформлення та представлення
учнівських науково-дослідницьких робіт

I. Загальні положення

1. На Конкурс подаються науково-дослідницькі роботи (далі - роботи) проблемно-пошукового характеру, які відповідають віковим інтересам та пізнавальним можливостям учасників Конкурсу, свідчать про їх обізнаність із сучасним станом галузі дослідження, опанування ними методики проведення експерименту.

Тематика має відповідати напрямам наукових секцій наукових відділень Малої академії наук України.

2. Робота має ґрунтуватись на певних науковій та експериментальній базах, містити дані особисто проведених дослідів, спостережень чи пошукової роботи; результати їх обробки, аналізу та узагальнення; посилання на відповідні наукові джерела; відобразити власну позицію дослідника.

У роботі мають бути чітко визначені: мета, об'єкт і предмет дослідження, завдання, методика дослідження, відмінність та перевага запропонованих підходів і результатів.

Зміст і результати досліджень викладаються стисло, логічно, грамотно та аргументовано, без загальних слів, міркувань, бездоказових тверджень, тавтології.

Назва роботи має бути стислою та відповідати суті наукової проблеми (завдання), що вирішується.

3. До наукової роботи мають бути додані відгуки наукового керівника та рецензія фахівця у відповідній галузі (досвідченого педагогічного, наукового чи науково-педагогічного працівника).

Достовірність наведених у роботі результатів підтверджується у відгуку науковим керівником.

4. Робота оформлюється у двох примірниках: один використовується журі під час її оцінювання, другий - учасником під час захисту. Примірники роботи мають бути ідентичними.

5. До розгляду не приймаються:
роботи, тема та зміст яких не відповідають профілю наукової секції;
роботи, що були представлені в попередні роки та не мають суттєвого доопрацювання;
роботи, які є плагіатом;
роботи без самостійного дослідження, опрацювання джерел і власних висновків з обраної тематики;
роботи без тез, відредагованих та оформлених відповідно до цих вимог.

Автори таких робіт після заочного оцінювання науково-дослідницьких робіт отримують відповідну рецензію та до подальшої участі в Конкурсі не допускаються.

II. Структура роботи

Робота має бути побудована за певною структурою. Основними складовими структури роботи є такі:

- титульний аркуш;
- тези;
- зміст;
- перелік умовних позначень, символів, скорочень, термінів (за необхідності),
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

III. Вимоги до змісту роботи

1. Титульний аркуш є першою сторінкою роботи, що заповнюється за зразком, поданим у [додатку 6](#).

2. У тезах (текст обсягом до 1 сторінки) подається стисла характеристика змісту роботи з визначенням основної мети, актуальності та завдань наукового дослідження. Також у них зазначаються висновки та отримані результати проведеної роботи.

У заголовку тез наводяться такі дані: назва роботи; прізвище, ім'я, по батькові автора; найменування територіального відділення Малої академії наук України; найменування базового позашкільного навчального закладу; найменування загальноосвітнього (професійно-технічного, вищого) навчального закладу; клас (курс); найменування населеного пункту; прізвище, ім'я, по батькові, посада (за наявності - науковий ступінь, вчене звання) наукового керівника.

3. Зміст подається на початку роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), зокрема вступу, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел тощо.

4. Якщо в роботі використано специфічну термінологію, а також маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо, то їх перелік подається у вигляді окремого списку, який розміщується перед вступом.

Перелік має розташовуватись двома стовпчиками: у лівому в алфавітному порядку наводяться умовні позначення, символи, одиниці скорочення або терміни; у правому - їх детальне розшифрування.

Якщо в роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення тощо повторюються менше трьох разів, перелік не складається, а їх розшифрування наводиться в тексті при першому згадуванні.

5. У вступі коротко обґрунтовуються актуальність і доцільність обраної теми, підкреслюється сутність досліджуваної проблеми; формулюються мета роботи та зміст поставлених завдань, об'єкт і предмет дослідження; подаються перелік використаних методів дослідження, характеристика роботи (теоретична, прикладна); вказуються нові наукові положення, запропоновані учасником особисто, відмінність отриманих результатів від відомих раніше та ступінь новизни (вперше отримано, удосконалено, набуло подальшого розвитку); повідомляється про наукове використання результатів досліджень або даються рекомендації щодо їх використання, для прикладних робіт повідомляється про прикладну цінність отриманих результатів.

У разі використання в роботі ідей або розробок, що належать співавторам, слід відмітити про цей факт і зазначити конкретний особистий внесок учасника. Також зазначаються відомості про публікацію роботи та апробацію її результатів (за наявності).

Орієнтовний обсяг вступу - 2-3 сторінки.

6. Основна частина роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів.

Кожний розділ розпочинається з нової сторінки. Основному тексту розділу може передувати коротка передмова з описом обраного напрямку дослідження та обґрунтуванням застосованих методів досліджень. У кінці кожного розділу формулюються висновки зі стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дає можливість звільнити основні висновки від другорядних подробиць.

В основній частині роботи наводяться характеристика джерел, використаних для написання роботи, та короткий огляд літератури з даної тематики, окреслюються основні етапи наукової думки за визначеною проблемою, вказуються питання, які залишилися невирішеними; обґрунтовується вибір напрямку досліджень, наводяться методика та техніка дослідження; подаються відомості про обсяг дослідження; викладаються, аналізуються та узагальнюються отримані результати, подається їх оцінка.

Зміст основної частини має відповідати темі роботи та повністю її розкривати. Обсяг основної частини не повинен перевищувати 20 % обсягу основної частини.

7. Висновки мають містити стислий виклад результатів вирішення наукової проблеми та поставлених завдань, зроблених у процесі аналізу обраного матеріалу, оцінок та узагальнень. Необхідно підкреслити їх самостійність, новизну, теоретичне та (або) прикладне значення, акцентувавши увагу на кількісних і якісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати достовірність результатів та надати рекомендації щодо їх використання.

8. Список використаних джерел - елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел.

Список використаних джерел слід розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний у користуванні та рекомендований під час написання роботи), в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку.

Відомості про джерела складаються відповідно до вимог, зазначених у стандартах: ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання», затверджений наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 10.11.2006 № 322; ДСТУ 4331:2004 «Правила описування архівних документів», затверджені наказом Держспоживстандарту України від 17.08.2004 № 181; ДСТУ 3582: 2013 «Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень в українській мові. Загальні вимоги та правила», затверджений наказом Мінекономрозвитку від 22.08.2013 № 1010; ДСТУ 3008:95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення», затверджений наказом Держстандарту України від 23.02.1995 № 58.

Наприклад:

книга одного автора оформлюється так: Карпенко О.О. Аналітико-синтетична переробка документної інформації : бібліографічний опис [Текст] : навч. посіб. / О.О. Карпенко ; М-во освіти і науки України, Нац. аерокосміч. ун-т ім. М.Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т». -Х. : ХАІ, 2009. - 70 с.;

книга двох авторів оформлюється так: Кушнарєнко Н.М. Наукова обробка документів [Текст] : підручник / Н.М. Кушнарєнко, В.К. Удалова. - 3-тє вид., стер. - К. : Знання, 2006. - 331 с. -(Вища освіта ХХІ століття);

книга трьох авторів оформлюється так: Власова Г.А. Аналітико-синтетична інформація [Текст] : навч. посіб. / Г.В. Власова, В.І. Лутовинова, Л.І. Титова ; М-во культури і туризму України, Держ. акад. керів. кадрів культури і мистецтв. - К. : ДАКККіМ, 2006. - 290 с.: іл., табл.;

книга чотирьох авторів оформлюється так: Механізація переробної галузі агропромислового комплексу [Текст] : [підруч. для учнів проф.-тех. навч. закл.] / О.В. Гвоздев, Ф.Ю. Ялпачик, Ю.П. Рогач, М.М. Сердюк. - К. : Вища освіта, 2006. - 478 [1] с. - (ПТО: Професійно-технічна освіта);

книга п'яти авторів і більше оформлюється так: Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки, 1918-1945 рр. [Текст] : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Баранов З.А., Кипаренко Г.М., Мовчан С.П. [та ін.] ; за ред. М. Швагуляка. - Львів : Афіша, 2005. - 288 с.;

збірник оформлюється так: Цеков Ю.І. Підтекст художнього твору і світовідчуття письменника [Текст] / Ю.І. Цеков // Проблеми сучасного літературознавства. - Одеса, 1998. - С. 149-180;

збірник під заголовком оформлюється так: Античная мифология : энциклопедия / [сост., ред. и предисл. К. Королева]. - М. : Эксмо ; СПб : Мидгард, 2005. - 768 с. : ил.;

багатотомна книга оформлюється так: Корнієнко М.В. Дорогами правозахисту [Текст] : публікації у ЗМІ : у 3 т. / М.В. Корнієнко ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. - Дніпропетровськ : Ліра ЛТД, 2008. - Т. 2 : Інтерв'ю. - 586 с.;

дисертація та автореферат дисертації оформлюються так:

Ніколаєнко А.О. Удосконалення нормативної бази для вхідного контролю колісних пар вагонів [Текст] : дис. ... канд. тех. наук : 05.01.12 / Ніколаєнко Андрій Олександрович. - Захищена 15.07.2008 ; затв. 20.11.2008. - Севастополь, 2008. - 151 с. - Бібліогр. : с. 68-115;

Копанєва В.О. Формування фонду мережевих ресурсів у науковій бібліотеці (90-ті роки ХХ ст. - поч. ХХІ ст.) [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. істор. наук : спец. 27.00.03 «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» / Копанєва Вікторія Олександрівна ; НБУ ім. В.І. Вернадського. - К., 2008. - 20 с.;

стаття із журналу оформлюється так: Дзюба І.М. Україна перед сфінксом майбутнього [Текст] / І.М. Дзюба // Науковий світ. - 2004. - № 2. - С. 2-6;

рецензія оформлюється так: Мойсеєнко А. Наодинці зі словом [Текст] / А. Мойсеєнко // Дзвін. - 1991. - № 12. - С. 143-146. - Рец. на кн. : Мірошніченко М.К. Око : поезія. - К. : Рад. письменник, 1989. - 138 с.

Якщо в конкретному інформаційному масиві переважають документи одного виду, загальне позначення матеріалу може бути випущеним, напр. : [Текст] - в описах текстових видань.

Картографічні документи оформлюються так: Васильків [Карті] : обличчя міста / Держ. служба геодезії, картографії та кадастру, ДНВП «Картографія» ; ред. Л.П. Біла. - 1 : 15000. - К. : Картографія, 2009. - 1 к.

(1 арк.) : текст, іл., реклама : кольор. ; 48x68 см, склад 24x10 см - (Мандрівник). - На звороті арк. : текст, іл. - Дод. карта : Васильківський район. 1 : 220000.

Електронні джерела оформлюються відповідно до загальних правил опису літературних джерел, при цьому в квадратних дужках після назви зазначається: [Електронний ресурс]. У кінці - Режим доступу: <http://www.psyh.kiev.ua>.

Наприклад: Архіви України [Електронний ресурс] : офіц. веб-портал Держ. арх. служби України / Держ. арх. служба України. - Електрон. дані. - [К.], 2014. - Режим доступу: <http://www.archives.gov.ua/>. - Назва з титул. екрана.

Посилання на сайти, портали, Інтернет-ресурси розміщуються окремо в кінці списку використаних джерел без нумерації під заголовком: «ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ», наприклад: <http://www.botany.kiev.ua>.

9. У додатках містяться допоміжні або додаткові матеріали, необхідні для повноти сприйняття роботи, кращого розуміння отриманих результатів: проміжні математичні доведення, формули та розрахунки, додаткові таблиці, графіки, рисунки, ілюстрації тощо.

IV. Правила оформлення роботи

1. Робота друкується шрифтом Times New Roman текстового редактора Word (або Open Office) розміру 14 на одному боці аркуша білого паперу формату А4 з інтервалом 1,5 (до 30 рядків на сторінці).

Поля: ліве, верхнє і нижнє - не менше 20 мм, праве - не менше 10 мм.

Обсяг роботи складає 15-20 (для гуманітарних напрямів - 20-25) друкованих сторінок. До загального обсягу роботи не входять: тези, додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Текст роботи має бути написаний без орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок.

Роботи виконуються державною мовою (у секціях мови та літератури дозволяється виконання робіт російською мовою та мовами національних меншин); до роботи з іноземної мови додається анотація іноземною мовою.

Захист роботи також здійснюється іноземною мовою.

Кожна структурна частина роботи починається з нової сторінки. Заголовки структурних частин друкуються великими літерами симетрично до набору: «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ». Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Заголовки пунктів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в підбір до тексту.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом має дорівнювати 3-4 інтервалам.

2. Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, рисунків, таблиць, формул подається арабськими цифрами без знака «№».

Усі сторінки роботи, враховуючи титульну сторінку, тези та додатки, підлягають суцільній нумерації, номер на титульній сторінці не ставиться, а на наступних сторінках проставляється у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Нумеруються тільки розділи основної частини. Зміст, вступ, висновки не нумеруються.

Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ», після номера крапка не ставиться. Заголовок розділу друкуються з нового рядка.

Підрозділи нумеруються в межах кожного розділу за правилом: номер розділу, номер підрозділу. У кінці номера підрозділу має стояти крапка, наприклад: «2.4.». Заголовок підрозділу наводиться у тому самому рядку.

Пункти нумеруються в межах кожного підрозділу таким чином: номер розділу, номер підрозділу, номер пункту, наприклад: «2.3.4.». Заголовок пункту наводиться у тому самому рядку, але пункт може й не мати заголовка.

У кінці назв розділів, підрозділів, пунктів крапка не ставиться.

Формули нумеруються в межах розділу. Наприклад, «формула (2.3)» означає «формула 3 розділу 2». Наявність підрозділів на нумерацію формул не впливає. Формули, на які немає посилань, можна не нумерувати. Номер необхідно брати в круглі дужки та розміщувати на правому полі сторінки на рівні нижнього рядка формули, якої він стосується.

Рисунки нумеруються в межах розділу арабськими цифрами (аналогічно до формул та підрозділів) і позначаються словом «Рис.», наприклад «Рис. 1.2».

Таблиці нумеруються послідовно в межах розділу. У правому верхньому куті над заголовком таблиці розміщується напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 2.3».

Додатки оформлюються як безпосереднє продовження роботи на наступних сторінках. Вони розміщуються в порядку посилань у тексті роботи. Кожен із додатків має

розміщуватись на окремій сторінці. Додаток повинен мати заголовок, який друкується угорі симетрично відносно тексту. Додатки нумеруються великими українськими літерами та позначаються словом «Додаток», наприклад: «Додаток Б».

3. Під час написання роботи учень має посилатися на наукові джерела, матеріали, ідеї, висновки, результати, які використовуються в роботі. Це дає можливість перевірити наведені відомості. Посилатися слід на останні видання публікацій.

Якщо в роботі використовуються відомості з матеріалів з великою кількістю сторінок, тоді слід точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул із джерела.

Посилання в тексті роботи на джерело зазначається порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1-7]...».

Якщо в тексті роботи необхідно зробити посилання на конкретні відомості, цитата наводиться в лапках, а посилання береться у квадратні дужки із зазначенням порядкового номера джерела в списку використаних джерел та відповідної сторінки. Наприклад: «... набуття наукового знання передбачає оперування фактами, які характеризують певне явище, розробку наукової гіпотези (теорії), яка пояснює те чи інше явище і постановку експерименту для доведення висунутої теорії [8, с. 37]».

Текст цитати необхідно точно відтворювати і наводити повністю, щоб не спотворити думки автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. У тексті роботи допускається непряме цитування автора (переказ, виклад думок автора своїми словами), при цьому слід точно викладати думки автора та давати відповідні посилання на джерело.

Посилання на ілюстрації в тексті роботи вказуються порядковим номером ілюстрації, наприклад «рис. 1.2».

Посилання на формули вказуються порядковим номером формули в дужках, наприклад «... у формулі (2.1)».

На всі таблиці роботи мають бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» у тексті пишуть скорочено, наприклад «...у табл. 1.2».

У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад «див. табл. 1.3».

4. Формули в тексті роботи розміщуються після посилання на них. Вони відокремлюються від тексту інтервалами в один рядок зверху і знизу та розміщуються посередині сторінки. Формули, якщо вони громіздкі й складні, розташовуються на окремих рядках. Це стосується і нумерованих формул. Декілька однотипних невеликих формул подаються в одному рядку через кому, а іноді невеликі нескладні формули розміщуються безпосередньо в тексті.

Переноси у формулі допускаються лише на знаках рівності, плюс, мінус, множення і ділення з повторенням знака у наступному рядку.

Символи та коефіцієнти, що наводяться у формулі, описуються безпосередньо під нею в тій послідовності, в якій згадуються у формулі.

Значення кожного символу або числового коефіцієнта подається з нового рядка. Перший рядок починається словом «де» без двокрапки.

Номер формули розміщується на правому боці сторінки на рівні нижнього рядка.

5. Ілюстративний матеріал у роботі використовується з метою більш наочного представлення результатів досліджень та їх обґрунтування. Найчастіше в роботах використовуються такі види ілюстративних матеріалів: креслення, рисунки, таблиці, діаграми, графіки, схеми, фотографії.

Усі ілюстрації зазначаються у тексті роботи.

Назва ілюстрації розміщується відразу після її номера, внизу.

Цифровий матеріал роботи оформлюється у вигляді таблиць. Слово «Таблиця» починається з великої літери, прописується курсивом і розміщується у верхньому правому

куті сторінки, а її назва - посередині, симетрично до тексту і наводиться жирним шрифтом.

Приклад побудови таблиці

Таблиця 1.1

Назва таблиці	
Шапка	
Рядки	
Боковик	Графи (колонки)

Заголовки граф мають починатися з великих літер, підзаголовки - з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків має бути не менше ніж 8 міліметрів. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не треба.

Таблиця розміщується після першого згадування про неї в тексті так, щоб її можна було читати без обертання переплетеного блока рукопису або з обертанням за стрілкою годинника.

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку. У разі перенесення таблиці на інший аркуш слово «Таблиця», її номер і назва не повторюються, далі над іншими частинами праворуч пишуться скорочено слова «Продовж. табл.» і вказується тільки номер таблиці, наприклад: «Продовж. табл. 1.2».

Додаток 6
до Правил проведення
Всеукраїнського конкурсу-захисту
науково-дослідницьких робіт
учнів - членів Малої академії
наук України
(пункт 14 розділу VI)

ЗРАЗОК
оформлення титульного аркуша

**Міністерство освіти і науки України Департамент освіти і науки Донецької
облдержадміністрації Донецьке територіальне відділення МАН України**

Відділення: математика
Секція: прикладна математика

**НАБЛИЖЕНІ МАТЕМАТИЧНІ ОБЧИСЛЕННЯ
В ЗАДАЧАХ РОЗПІЗНАННЯ ОБРАЗІВ**

Роботу виконав:
Тітов Дмитро Сергійович,
учень 10 класу Донецької
спеціалізованої загальноосвітньої
фізико-математичної школи
I-III ступенів № 35

Науковий керівник:
Ткаченко Олександр Кирилович,
доцент Донецького
національного університету,
кандидат фізико-математичних наук